

IZHAJA VSAKI DAN

Študi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 8. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Pistojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvč. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. mm, smernice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 2 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik koncesij lista „Edinost“. - Nastanila tiskarna koncesija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Peščno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Brzobjavne vesti.

Preosnova ministerstva?

DUNAJ 23. — Iz krščansko-socialnih krogov javljajo, da bodo zahtevali ti v slučaju preosnove Bienenrothovega ministerstva širje zastopstvo na vladi. Zshtevali da bodo, da pride na mesto ministra javnih del dr. Fuchs, a za pravosodno ministerstvo sedanji predsednik dr. zbor dr. Patti.

Vsekako se sme z gotovostjo sklepati, da pride v kratkem do preosnove v ministerstvu.

Diner na čast angleškemu kralju.

MARJINI VARI 23. — Okrajni glavar princ Lichtenstein in sprejema sta dala danes v veliki dvorani hotela Klinger na čast angleškega kralja diner za 28 oseb. Dineja so se udeležili med drugim grofica Štefanija Lovyzy, francoski poslanik Crozier, angleški poslanik Catwright s soprego, kakor tudi člani kraljevega spremstva.

Nezgodna z zrakoplovom.

MAISON LAFITTE 23. Vodljiv zrakoplov Baryarde Clement je zadel, ko se je hotel spustiti ob 9.30 predp. na tla, v nek brzobjavni drog. Ovoj je bil redi tega raztrgan in zrakoplov je padel v Seino. Tri v zrakoplovu se nahajajo osebe, ki so ostale nepoškodovane, so priplavale h kra u.]

Delavski nemiri v Pittsburgu.

PITTSBURG 23. Včeraj so se takaj spustili štrajkujoči delavci. Puntarji so, nahujskani od svojih žen, napadli Steel Car Company tar jo oblegali. Pozvali vojaki so atreljali in aretirali mnogo delavcev. Neke sodnik, en vojak in trije inozemci so bili ujeti, 20 oseb je bilo ranjenih, mej temi mnogo smrtno.

Turčija.

CARIGRAD 23. List „Sabah“ poroča, da so turške čete porazile ustaške robove v Jemenu. Ustaši so imeli velike izgube.

CARIGRAD 23. Minister vojne mornarice je izjavil, da ostane turška flota toliko časa v Karpotosu, dokler ne postane položaj na Kreti poveljen za porto.

Za turško vojno mornarico. — Požrtvovalnost turških častnikov.

SOLUN 23. V mladoturških krogih se dela živahno propagando, da bi se začelo nabirati denar za omenite flote. Častniki garnizije Soroviš so izjavili, da so pripravljene darovati v ta namen skozi 10 let vsako leto plačo enega meseca.

Umori in nasilstva v Makedoniji.

SOLUN 23. — V Makedoniji se množijo slučajni umori in ugrabljenji. V Vodeni je bil te dni ljudski shod, na katerem se je protestiralo proti slabosti vlade, katera se je pozvala, naj stori konec neprestanim hudodelstvom in umorom.

Boji med Španci in Mavri v Severni Afriki.

MELILA 23. Kabili so prodri do Sidimuse in se napadli neki transport. Ranjenih je bilo sedem vojakov eskorte.

PARIZ 23. Kakor je „Matin“ zvedel iz Melile, je lomilec torpedov „Terrot“ na svoji vožnji v Melilo pri rtu Tres Forcas trčil skupaj z neko kabilsko ladjo in se težko poškodoval.

Grozna eksplozija v plinarni.

ZENEVA 23. Popoldne se je v čistilnici plina v mestni plinarni pripetila silna eksplozija. En kilometer na okoli so bile razbite vse šipe. Do 8. ure zvečer so opravili izpod razvalin sedem mrtlic in 15 ranjencev, ki so grozno razmesarjeni. Vzrok eksplozije ni znan, Poslepje je popolnoma razdejano.

PODIJSTEK.

M. H. — Novakov:

Student Nace in njegova Anka.

(Zalostna zgodba iz šentruške fare.)

„Počitnice se bližajo koncu, kajne, gospod Nace?... No da, kaj se hoče: čas beži, kakor da bi bil obseden!“... je skomiznil učitelj z ramami in izpraznil čašo.

„Da, da, kakor da bi bil obseden!... Zdi se mi, da sem prišel šele včeraj domov, in utri moram zopet stran... Komaj sem se ozrl, komaj sem se zamislil, in že so moje oči zopet zavezane, moje misli spet uklepane... O, dobro dejo študentu počitnice; kakor lek so, kakor hladilo!“... zabobnal je Nace s prsti po mizi in molčal...
„O — kakor lek so, kakor hladilo!... Prav imate, gospod Nace!... Na vaše zdravje!“... dvignil se je učitelj in trčil z Nacetom in na to je trčila vsa družba...“

Požari.

ŠT. PETER NA KRASU 23. Včeraj je v Trnju pogorelo sedem posetnikom vse, seno, žito, vzrovi in tudi nekaj presidev. — Dostaj še ni znano kako je nastal požar. Ker je pihal močan veter je bilo sredi vasi takoj sedem hiš v ognju. Da se ogenj ni razširil dalje, se je zahvaliti domačinom in gasilcem iz Št. Petra, Slavine in Zagorja, ki so z naglico prihiteli gasiti.

MEKSIKA 22. Semkaj je dospela vest, da je v minuli noči razsesjal v Montereju velik požar. Ves srednji del mesta gori, med poslopji je tudi brzobjavni urad. Radi tega je zveza z unanij svetom pretrgana. Sumi se, da je bilo zažgano iz političnih razlogov, ki so v zvezi s tamošnjim guvernerjem Reyem.

MEKSIKO 23. Preiskave so pokazale, da je požar v Montereju nastal valed hibe v električni napravi. Požar je napravil škodo 1 in pol mil. dolarjev.

DECATUA (Illinois) 23. Včeraj je napravil požar v trgovskem delu mesta veliko škodo.

NEW-YORK 22. V angleški Kolumbiji gorijo gozdi, pogorela je tudi že neka vas.

Praga 23. Srbski minister za unanje stvari Mitovanović je prispel semkaj iz Karlovih varj.

Kostnice 23. Grof Zeppelin je zapustil bolnišnico in se še danes poda v Friedrichshafen.

Slov. akad. fer. društvo „Balkan“ v Trstu

(Dalje.)

Tem kritičnim razmeram treba napraviti konec, izpoznati morajo neši krogi, da pri vedno rastoči naročni slovenski masi brez zadostnega števila inteligencije ni možno odolati mogočnemu navalu italijanske inteligencije in italijanskega elementa, ki hoče poplaviti vas Primorsko in potopiti nas v nam tujem morju. Naši krogi vedno težijo, da so preveč obramenjeni z narodnim delom. Spoznati morajo tuj važnost akademičnega naraščanja in se pobrigati za njega. Svoječasno potrkamo na primerna vrata za podporo dijakom in upamo, da nam ne ostanejo zaprta.

Voditi hočemo tudi natančno statistiko slovenskega visokošolskega, kakor tudi srednje- in ljudskošolskega dijaštva v Trstu in okolici, da imamo tako natančno pred očmi, kaj smemo in kaj moramo zahtevati od oblasti na šolskem polju. Informirati hočemo sebe in za tem širšo slovensko javnost o razmerah, ki vladajo na zavodih, ki jih pobajajo Slovani v Trstu. Zahtevati hočemo posebno od našega bodočega poslanca v državnem zboru, da nam pribori slovenske šole za slovenske dijake, začasno pa številu slovenskih dijakov na tržaških šolah odgovarjajoče število učiteljev in profesorjev, ki naj se jih tam namešča, mesto sedaj tu vladajočih pangermanških učiteljev, ki spadajo v svoje alpeke in sudetske gore, ne pa sem.

Kakor visokošolci še posebno pa hočemo ob primernem času dvigniti svoj glas za najkulturnejšo zahtev slovenskega naroda: za slovensko univerzo, ki naj se dvigne v našem kulturnem aredišču, v beli Ljubljani. Kakor tržaški visokošolci pa moramo odločno nastopiti protitemu, da bi se zgradila v našem mestu italijanska univerza izvzemši en edini slučaj, ako bi namreč poleg italijanske

*) Nekateri, ki so pristopili v početku društva, niso bili — zbog vladajočih razmer — niti dobro zmorni slovenskega jezika.

Kol' kor kapljic, tol' ko let...

Slovesno je šumela pesem in vai so stali in držali kupice v rokah. —

Družba je zopet posedla in učitelj je prijel svojo gitaro, ki jo je bil prinesel s seboj in zabrenkal nanjo... Tiho so zadržete srebrne strune, otočnosanjava melodija je zaktila pod prati gospoda učitelja in hipoma je postalo vsem nekam čudno pri srcu... Nekaj tihega in skrivnostnega se je vzbudilo v slehernem, in komaj se je vzbudilo, že se je izšlo v dolgo vrsto hladkih čustev... in učitelj je brekcal... Sedel je naproti Anki in njegovi dolgi pogledi so objemali njene velike, sanjave oči, njene polne rubinaste ustnice... in čudno je bilo Anki, ko se je arečala z njegovim pogledom: kri ji je šinila v lica in vsa je vatrepetala... In Nace se je ozrl po učitelju in njegovi gitari, in ozrl se je na njo, trepetajočo in vso žarečo v lica, in temna slutnja je preplela njegovo dušo... Strune so obmolknile in učitelj je odlo-

zarstla ob enem tudi slovenska „Alma Mater“.

Cilj vsakega pravega poštenega Slovence naj bi bil: da deluje na osamosvojitve slovenskega naroda, to je, deluje na to, da slovenski narod socialno privedemo do ugleda, kulturno dvignemo do enake stopinje kulture z drugimi narodi, politično mu priborimo popolno enakopravnost, a gospodarsko popolnoma osamosvojimo in napravimo neodvisnega od tujega kapitala. Kakor dijakom bi nam pripadala predvsem druga naloga, t. j., da pomagamo, narod kulturno dvigniti, Vsaki razumnik naj bi skušal da njegove posebne zmožnosti, njegovo znanje basne vsaj njegovi okolici. Slovenski dijak naj v tem smislu vrši eno glavnih podrobnih del. S tem bomo prispevali k večji izobrazbi našega naroda, a ob enem vzbujali v našem ljudstvu večje razumevanje za socialna, politična in gospodarska vprašanja. Sicer pa smatramo za svojo nalogo zunaj društva z golj kulturno delo. To naj bi obstajalo poleg navedenega podrobnega dela vsakega posamičnika v javnih predavanjih in snovanju javnih ljudskih knjižnic. Od vseh zavodnih rojakov pa pričakujemo pri tem našem delu najizdatnejše pomoči; moralna ni nič manje važna nego dejanska. Javna predavanja — to vemo — nam bodo v početku delala težave, ali dejstvo, da je že marsikteri slov. dijak predaval svojemu ljudstvu in da število takih predavateljev posebno v zadnjem času vedno bolj in bolj narašča, nam svedoči, da to ni nedosegljiva naloga, in upamo, da ji polgoma tudi mi postanemo kos. S predavanji, ki jih hočemo imeti najprej v svojem krogu, se hočemo medsebojno izobraževati in istodobno pripravljati se za javna predavanja.

§ 4. naših pravil se glasi: društvo je nepolitično. Pač hočemo kakor državljani, ki bomo pozneje v svetu poklicani tudi k javnemu delu, v svojem krogu akademično razpravljati o raznih političnih vprašanjih, sicer pa nam je politika znotraj društva — na zunaj pa popolnoma — tuja.

Sledajči hočemo omeniti še nekaj, kar je z ozirom na tržaške razmere gotovo na mestu: Mi bomo tudi zvesti čuvarji našega jezika. Razširjati in govoriti ga hočemo povsodi, zahtevati hočemo od vseh, bodisi privatnikov, bodisi oblasti, da istega upoštevajo. To naj bi bil poleg neizprosnega in vstrajnega boja za slov. ljudsko šolo v Trstu, na katero bi moral vsak zaveden Slovenec vedno in vedno misliti, vsakemu tržaškemu Slovancu, in torej tudi našemu društvu in njega članom, vrhovno narodno načelo.

Cilj, ki si ga stavimo, ni lahak, ali je dosegljiv. Malo nas je, zato je vsak prepotreben društvu. Zato se moramo vsi složiti, čvrsto in navdušeno poprijeti dela in tako zasijejo nam in našem narodu lepši dnevi.

Društvo se je takoj v prvem letu posvetilo delu, je vedno gojilo in pomnoževalo. Kak vspeh se je dosegal tekom treh let in v kakem stanju je sedaj društvo, o tem nam pričajo poročila posamičnih odbornikov na poslednjem občnem zboru.

Iz poročila društvega predsednika bi bila omenjati njegova tožba, da slovenska javnost malo stori za slov. dijaštvo sploh in za slov. visokošolsko dijaštvo posebej; nič bolje ni v tem pogledu tu v Trstu. Za dijaštvo se nihče ne briga, da si je to važen del naroda; stremljenja dijaštva se sploh ne vpoštevajo, o podporah dijaštva... niti govoriti. Stanje slov. dijaštva je v tem pogledu se stanjem dijaštva drugih narodnosti malo zavidanja vredno...

„Dobro, dobro... zakaj pa ne?!... Gospica Lojzka, prosim nastavite valček: Vesela udovica!“... pomažnikl je gospod Mažar gospici Lojzki in predlagal družbi, da bi nekoliko premaknila mizo. Vstali so vai in premikali stolice, in gospod Drog, neroden kakor motoroli, se je prekunicil, kakor je bil dolg in širok... In družba se je smejala...
Zaigral je gramofon in plesalci so se priklonili gospicem: Gospod Mažar Lojzki, študent France Mimici in gospod učitelj, ej, ta presneti gospod učitelj Anici, Nacetovi ljubici... Čudno je vztrepetala Anka, ko se ji je priklonil, vprašujoče se je ozrla v Naceta in vstala... Kakor čajke po sinjih valih so se zibali parčki po sobi... Tesno okolu pasu je ovil učitelj svoji plesalki roko, stisnil jo je tesno k sebi in jej šepetal sladke besede polne omame in ljubezni... Mučno in obenem sladko je bilo Anki in lica so jej gorela... Vsa zasopla je sela na svoj prostor, ko je odigral gramofon, in čudno jo je pogledal Nace...
(Pride še.)

Obširnejše in izcerpljivejše poročilo tajni kovo poroča:

Omenja veliki pomen, ki ga ima, kakor se je izkazalo, društvo za tržaško dijaštvo in trdno podlago, ki si jo je isto tekom treh let postavilo. Minolo leto je bilo predvsem leto notranje konsolidacije in organizacije. Vstanovili so se v društvu novi klubi in odseki, ker se je število res zmornih tovarišev pomnožilo. Tekom dveh let se je namreč število društvenih členov skoraj podvojilo!

Evo najbolj perečih dijaških prašanj je gotovo gmetno stanje slov. dijaštva. Proučevanje tega prašanja mora biti ena prvih nalog vsakega akad. društva.

(Pride še.)

Javni shod v Mačkolljah

dne 22. avgusta 1909.

Minolo nedeljo je slavilo društvo Primorsko v Mačkolljah (v „Bregu“, okraj koperski) desetletnico svojega obstanka. Pred veselico pa se je vršil na dvorišču g. Smotlaka javen shod, ki so ga priredili posanci tega okraja: — državni poslanec profesor Mandič in dež. posl. Pangerc in Valentič.

Ozirom na poznejo slavnost in ker je tadi vreme grozilo, so morali govorniki izdatno omejiti svoja izvajanja.

Prvi je predsednik društva gosp. Ivan Tul pozdravil zborovalce, ki so vzlic grozječemu vremenu došli v lepem številu, in je zahvalil poslance, da so se potrudili na to slavnost. Dal je izraza nadi, da se vendar uresničijo preroške besede Praširna, da se tudi nam Slovencem zjasne vremena.

Na to je podelil besedo g. drž. poslanec prof. Mandič, da pregovori o razmerah v državnem zboru.

Po iskreni zahvali zborovalcem je nadozveval govornik svoje uverjenje, da se res uresničijo preroške besede velikega Praširna, ki jih je omenjal že predsednik v svojem pozdravu, ter da nam res pridejo boljši časi.

Saj se vendar razvijamo in napredujemo. Ko je on začel svoje narodno delovanje, sta bili v vsaj lutri samo dve narodni društvi: v Kastru in v občini dolinski. Danes pa je ni že skoro vasice, kjer se ni bilo društva, ki povspenjuje narodni napredek. Časi se boljšejo in se bodo boljšali, ako bomo delali složno.

Na to je govornik v kratkih potezah govoril o dogodkih v drž. zboru.

V maju 1907 so bili vsi narodi poklicani, da si na podlagi splošne in enake volilne pravice izvolijo svoje zastopnike v centralnem parlamentu. Ko se je v juliju rečenega leta sestal parlament, so si posebnomašni posalanci iz našega Primorja, kjer najbolj občutimo potrebo skupnega dela, prizadevali da bi se vsaj jugoslovanski zastopniki združili v en klub. Na žalost: ni jim uspelo. A kar je najžalostnejše: bile so največ osebosti krive da ni prišlo do sloge. Ostali so razcepljeni v dva kluba.

No letos se je posrečilo, da smo se združili pod imenom „Slov zveza“. V vseh važnih vprašanjih določa postopanje ta klub. Ali tudi to ne zadošča še. V parlamentu je vseh poslancev 516. Če bi vladala v Avstriji pravica, a med vsemi slovanskimi poslanci sloga, mogli bi biti mi vladajoča stranka v parlamentu. Ali neolaga vlada tudi med drugimi Slovani. To je prokletsvo, da se kolijemo med seboj, mesto da bi skupno delali za skupni interes Slovanov v Avstriji. Če bi bili mi vsi složni, bi predsedoval zbornici Slovan. Tako pa jej predseduje Nemeč. Sicer eden tistih, kakor pravijo, bolj zmernih Nemecev, ali vendar — Nemeč. V zadoščenje pa

nam bodi, da so ostali vsaj Hrvatje složni med seboj.

Ako bi bilo po pravici, bi morali imeti mi večino tudi tam, kjer se dajajo kroni nasveti — v vladi. Zbog naše nesrečne nesloge, pa sta med 12 poslanci le dva Slovanci med tkozvanimi resortnimi ministri, in poleg sta še česki in poljski minister-rojak. Mi Jugoslovani pa nimamo nobenega zastopnika v — svetovalstvu kronske.

Naši poslanci so po možnosti vršili svojo dolžnost. Posebno pa so obračali svojo pozornost veliki gospodarski bedi v Istri valed raznih elementarnih nezdog. V to se čutimo posebno obvezane vsi trije istrski drž.-zbornski poslanci. Saj smo vsi trije izšli iz kmetškega stanu in poznamo njegove potrebe in umejemo njegovo bedo.

Delovali smo na to, da bi se vojaška služba znižala in opravičena je nada, da se to zgodi. Doseglo se je od državne uprave, da se je letos prvokrat delila podpora rodbinam rezervistov, poklicanih pod orožje. Tudi dve zadnji orožni vaji odpadeti.

Od prejšnjega ministrskega predsednika Becka, ki je ustvaritelj volilne reforme, smo izposlovali, da se je državna uprava začela zanimati za gospodarsko povzdigo Istre. V ta namen so se vršile konference v Trstu in na Dunaju in smo z italijanskimi poslanci Istre skupno nastopali. Dovoljenih je 4 in pol milijone kron. (Klici: To vse je malo!) To je res razumno mala svota, ali nadejamo se, da se še poveča. (Zvršetak pride).

„Veleizdajniški proces“

v Zagrebu. (126. dan razprave.)

Zagreb, 21. VIII.

Drž. pravdnik je nadaljeval svojo repliko. O predlogih brambe, da se preskrbe razni, na organizacijo srbske samostalne stranke nanašajoči se akti, da se prečita letnik 1903 „Srbobrana“, ki dokazuje, da delovanje te stranke ni bilo veleizdajniško — je menil drž. pravdnik, da je vse to „irelevantno“ za odločitev v tem procesu, ker to, kar je za obtožbo najveljavnejše, ni bilo javno pertraktirano.

Repliciral je branitelj dr. Hinković, ki je naglašal, da je razlikovanje med javnim in pretveznim delovanjem srbske samostalne stranke neutemeljeno. Tajnega delovanja ni bilo nikakega. Nje delovanje je javna knjiga. Ta stranka je obstajala že poprej, nego je Petar Karagjorgjević zasel srbski prestol, in nje program je z malimi spremembami vedno isti. Potem takem niso imele razmere v Srbiji nikakega vpliva na njo. Prečitane „Srbobrana“ je potrebno, ker se le tako more kontrolirati delovanje stranke.

Govornik se je napodloboje uprl trditvi drž. pravdnika, da bi bil Svetozar Pribičević priča, ki ne zaslučuje vere. Stranka ne more biti nikaka tajna družba. Konečno se bo moralo vendar pripoznati, da ni bilo nikake veleizdaje. Ako je bosnaska vlada dovolila „Srbobranu“ zopet poštni debit, pomenja to, da se tej vladi tendenca lista ne vidi veleizdajske. Poštni debit ni bil odtegnen redi „veleizdajniških“ tendencij, marveč radi nspadov na bosnasko upravo.

Drž. pravdnik je polemiziral proti izvajanjuem dr. Hinkovića, kritiziral srbska sokolska društva in je prosil, naj se zavlišanje po brambi predlaganih prič odkloni.

Branitelj dr. Budisavljević je žigosal postopanje javnega tožitelja, ki se upira vsem predlogom brambe, ter je (branitelj) vzel sokolska društva v obrambo pred napadi drž. pravdnika. Predbacivano jim tajno delovanje niti ne ekzistira. Sokolska društva ne sledi nikakim centrifugalnim tendencam.

Na to je drž. pravdnik trdil, da bramba navaja le „negativne“ priče, ki naj bi oporekale afirmativnim pričam obtožbe. Branitelj dr. Hinković: Sta dve vrati negativnih prič. Ena teh so priče, ki so le v formi negativne. Priče, ki trde, da so poslalske govore od kraja do konca, ne da bi slišale inkriminirane besede, izpovedujejo pozitivno. Druga skupina so priče, ki so navedene proti pričam obtožbe o „pojavih“. Te priče žive v naroda, morali bi jim biti torej znani ti pojavi. Aliti ne ekzistirajo.

Drž. pravdnik se je zopet uprl zavlišanju teh prič. Kar se tiče eliminiranja aktov Drag. Petrovića, senat ni kompetentan, da odloča.

Branitelj dr. Hinković je menil, da je senat suveren in more storiti to. Moral bi bil odkloniti obtožbo en bloc, ker ta poslednja ne specializira faktov glede vsacega obtoženca in jih ne konkretizira. — Obtožencem ni bilo priobčeno, kaj so storili, radi tega se tudi braniti niso mogli.

Po pavzi je rekel predsednik, da bi morali biti vsi branitelji navzoči na razpravi; nemarne branitelje prijavi senat disciplinarni oblasti in bo imanoval obtoženem ex officio. Državni pravdnik se je tu povspel do nezaljšane trditve, da bi bilo sodišče moglo izreči sodbo že na podlagi obtožbe!!! Ni čuda, da je ta izjava javnega tožitelja povzročila veliko gibanje in nemir.

Branitelj dr. Hinković je hotel staviti tozadajno neki predlog, na kar je menil predsednik: „Dobro je bilo, da vam nisem

dovolil tega!“ Dr. Hinković: Ali je bilo to dobro, o tem se odločati viši instanci. Na to je prečital drž. pravdnik neki zapisek sarajevske policije, glasom katerega je Ljubomir Gjorgjević izjavil, da so ga Gjukinić, Bradvanović in dr. Dimović pregovorili, naj prekliče svoje izpovedbe kakor priča. — Dr. Hinković: „Ali to so vendar priče obtožbe.“

Sledajoč je drž. pravdnik zopet odklanjal priče obrambe, češ, da ne bi vedele izpovedati ničesar odločilnega za dokazilno postopanje. — (Ta famozni drž. pravdnik ve vedno že v naprej, kaj bodo prič. mogle ali ne bodo mogle izpovedati. Res, to je najkomodnejši način za zadavljenje obtožencav: kdor bi utegnil izpovedati njim v prilog, ta naj se ne zalži!) Razprava je nadaljevala ob 4. uri popoldne. O tem v prihodnjem poročilu.

Čehi za obstrukcijo.

V Veliki Lhoti je bil minulo nedeljo javni shod, na katerem se je odobril obstrukcijo čeških agrarov in pozvalo poslanca, naj z ozirom na gonjo proti dunajskim Čehom nadaljuje z obstrukcijo.

Konflikti med Čehi in Nemci.

Dunajski listi pišejo, da so bili Nemci v Poštorni prav poštno natepeni, a to zato, ker so bili v manjšini napram Čehom. Nemški listi poročajo, da je bilo v Poštorni zbranih 600—700 Nemcem, mej tem ko je bilo Čehov 2000, a po drugih poročilih celo 6000. A da bodemo vso to gonjo, ki so jo vprizorili Nemci proti Čehom na Nižavstrijskem prav razumeli, ne smemo pozabiti, da je v Poštorni preko 3000 Čehov, a 128 Nemcev. In ker so priredili Čehi v kraju, kjer je komaj 4% Nemcev, proti 96% Čehov, kriče Nemci o češkem prodiranju! In da se predrežejo Nemci napraviti v takem kraju protičesko demonstracijo, je pač že skrajna nesramnost, za kar so pač edino primeren odgovor — batine!

Če so jih torej Nemci v Poštorni res dobili po baticah, so dobili le to, kar so iskali.

V okraju Hernals na Dunaju so imeli Čehi žetovno slavnost, katere se je udeležilo kakih 600 oseb. Nemci so prišli, da bi motili slavnost, zbog česar je prišlo do ostrih spopadov. Bilo je aretiranih več oseb.

Splošni avstrijski katoliški shod na Dunaju.

Ker so Slovenci in Čehi odpovedali svoje sodelovanje na katoliškem shodu, je izdal pripravljajni odbor izjavo, v kateri je rečeno med drugim: „Katoliški shod ni nikakor kaka prireditelj dunajskega odbora, on ni prireditelj kake čisto nemške, ravnotako, kakor ne kake slovanske ali romanske organizacije, a najmanj prireditelj kake političke stranke. Katoliški shod je temveč prireditelj nepolitiške centralne organizacije avstrijskih katolikov, ki je že opetovano nastopila za pravost in vero in ki je v najnovejšem času z osnutjem katoliške zveze zadobil društveno obliko. Popolnoma zgrešen je torej nazor, da je katol. shod dunajskega prireditelj, h kateri da so pripadniki drugih narodov povabljeni kakor gostje. Na kat. shodu je katoliški Slovan ali Italijan ravno tako doma, kakor katoliški Nemeč.“

Radovedni smo, kak utis napravi ta izjava na prizadete slovanske kroge! Vsekako je treba priznati, da znači to precejšno kapitulacijo!

Pok. prof. Gumplowicz o bodočnosti jugoslovanstva.

Kakov prijatelj Jugoslovanom je bil te dni v Gradcu preminoli profesor Gumplowicz priča članek, ki ga je bil priobčil minolega leta v „Agrarier Tagblattu“ o bodočnosti Jugoslovanstva: Pisal je:

Obžalujem, da nisem v stanju, da bi zadovoljil vaši želji, ker sem se radi porušenega zdravila malo bavil z razvojem političnih dogodkov. Posebno vaši borbi proti Ogrski in Ruschevemu režimu sem slabo sledil, tako, da mi je uprav nemožno izraziti svoje mnenje o tem.

Izkreno priznavam, da me nimalo ne zanimajo detajli te borbe. Kaj bo, to mi je itak že znano. Jugoslovani so že skozi stoletja smatrani od Avstrije in Ogrske kakor kvantititè negligible, pak je to naziranje na Dunaju in v Pešti prešlo naravnost v kri. Sedaj so Slovani postali politično zavedni in hočejo postati samostalen narod in se ne dajajo voditi ne od Pešte ne od Dunaja.

Kar se ta godi in goditi mora, to je naraven proces. V takem zmaguje vedno večja sila. Na kateri strani je v tem procesu večja moč? Naravno: ne na strani Pešte, ampak na strani južnih Slovanov. Kdor tega ne uvideva, mora biti slep. Zato bo tudi konečna zmaga na strani teh poslednjih, ako se namreč složi o in ne bodo razdeljavi po strankarstvu. Saj taki poskusi, kakoršen je Raucherov režim so le zbedjaji z iglo in neganja, a delovanje barona Raucha so samo geste človeka, ki se nahaja v zadregi.

To kar se danes odigrava pred duševnim očesom socijologa, ni drugega nego dviganje južnih Slovanov, kijim pripada politična bodočnost na Balkanu. Stojimo na pragu velikih historičnih sprememb, ki pokličejo Jugoslovane na

samostalno narodno življenje. Menda začno tudi na Dunaju začasa ceniti te spremembe in se ravnati temu primerno.

Kar se tiče Madjarov, se moramo diviti njihovi državniški sposobnosti, ali proti naravnim socijalnim procesom ne pomaga nikaka državniška državitost, kakor tudi največa medicinska umetnost ne more preprečiti smrti obnemoglega starca. Zato vam kličem: nil desperandum!

Generalni štrajk na Švedskem.

Iz Švedske poročajo, da so štrajkovci pripravljeno stopiti v pogajanja, ki bi temeljila na podlagi, da delodajalci prekličejo odpust od dela, delavci pa štrajk. — Ta generalni štrajk stane delavstvo ogromne svote. Ako se vzame, da znaša povprečna plača švedskega delavca tri kronske na dan, a štrajka vsesga 300.000 ljudi, izgublja delavstvo na dan 900.000 kron plače. Od 3. avgusta do danes izgubili so štrajkujoči delavci okroglih 17 milijonov kron. Izgube delodajalcev tudi niso mnogo manjši.

Dnevne vesti.

Ptuji elementi po naših državnih uradih. Tudi blazni imajo včasih svetle momente, ko se ti dozdeva, da govoriš s človekom z normalnim razumom. Naši sodeležani italijanske narodnosti so že davno zapali politični blaznosti, da počenjajo stvari, ki jih ni možno razumeti ne le s kriterijem zdravega človeškega razuma, marveč tudi ne s stališča interesov italijanskega elementa zmagaja v njegove narodne in politične bodočnosti v teh krajih. In je zistem v tej italijanski blaznosti, ker zagrešajo neverjetno doslednostjo in trmo — najhujše nesmisli v narodni politiki, in to stvarne in taktične. Enih ne pridobivajo v resnici, drugi pa odbijajo. Taka blaznost je tisto večno paktirajuje z Nemci, ki so jim nasprotniki in s katerimi nimajo nikakih teritorialnih stikov proti Jugoslovanom, s katerimi morajo po določbi uade skupno živeti in v katerih bi imeli Italijani lahko najboljšje in najzanesljiveje prijatelje, ako ne bi bili — politični blazneži.

Tudi naš „Piccolo“ je imel minole nedelje svetel moment, v katerem opozarja sam na hude posledice — največe politične blaznosti Italijanov. Vedno iščejo pri Nemcih pomoči proti Slovanom in naravna posledica temu je, da jih imajo Nemci vedno v kleščah. In Nemci niso sentimentalni v politiki, marveč izkoriščajo neustajljivo vsako ugodno pozicijo tudi proti njim, ki jim — delajo sicer vseluge. Italijani imajo iz že označenega razloga vezane roke nasproti Nemcem; sami so nesposobni za vsako resno borbo proti nemškemu navalu, a jedne in naravne zaveznike so odbili od sebe.

Posledica temu je neprestana infiltracija nemštva v naše kraje. Izstati pa okupirajo vsa važnejša mesta po državnih uradih. V svojem svetlem momentu minole nedelje prodaja „Piccolo“ kričeč izgled te nemške okupacije.

Okrajni glavar v Puli, baron Reinein odide. S tem je sicer utrujeno Italijanom — vsaj „Piccolo“ trdi tako. Ali takoj sledi la dolente nota: na njegovo mesto je določen dvorni svetnik grof Attems z namestništva v Gradcu.

Torej zopet Nemeč, ki ne zna ne italijanski in ne — celo to naglaš „Piccolo“ — hrvatski, da-si sta dva politična uradnika v Primorju kakor predestinirana za mesto v Puli, toliko po službini dobi in svojem poznavanju razmer, kolikor po poznavanju deželni jezikov!

Kakor glavni vzrok temu premeščenju iz Gradca v Primorje navaja „Piccolo“ vpliv naučenega ministra grofa Stürgkha, ki hoče, da grof Attems napravi v Gradcu mesto za — ministrovega brata!!

Na podlagi tega slučaja piše „Piccolo“ dolgo jeremičad o usiljevanju ptujih elementov v naše državne urade, v kateri namen se sistematično zapostavljajo domačini. Vse res. Ali kaj pomagajo vse to rekriminacije! Pametna politika na strani Italijanov bi mogla jedina zaustaviti ta naval ptujih elementov v naše državne urade. Politika namreč, ki modro računa z danimi neodravljivimi dejstvi, kakoršnje je ekzistenca slovanske večine v Primorju, in spoznanje od italijanske strani, da s to večino morajo iskati modus vivendi!

Vsaka drugačna politika na strani Italijanov je blazna. Na srečo Italijanov samih in nas vseh bi bilo, ako bi svitli moment „Piccolov“ od minole nedelje postal v izhodišče — pametnejše italijanske politike.

Zanesljivost in natančnost „Piccola“. Prejeli smo: V svojo „Corrispondenza aperta“ v izdanju od 22. tekočega meseca pojavlja „Piccolo“ svojim radovednim vpraševalcem med drugim tudi to, da je bil obelisk na Opčinah postavljen v spomin „cesarja Ferdinanda leta 1837“, dočim je resnica ta, da je bil rečeni spomenik postavljen v spomin „cesarju Franu I. 1830., kar se lahko čita vsaki čas na — obelisku samem.

Čehi za „družbo sv. Cirila in Metoda“. Na sestanku, ki ga je priredil „Spolek čeških učednikov železničarjev“ v prostorih Narodnega doma v Pragi dne 16. avgusta t. l. zvečer ob priliki služajnega bivanja podpredsednika društva jugoslov. žel. uradnikov g. Vinka Škofa v Pragi, je nabral češki žel. uradnik g. Havelka 60 kron, kateri znesek

nam je doposlal g. Škof s prošnjo, da ga izročimo družbi, kar smo storili.

To vest smo prejeli s toliko večjo radostjo, ker so se tudi naši severni bratje začeli spominjati naše prepotrebne žolske družbe.

Veliko zaslug za zblizanje slovenskega naroda k našim severnim bratom, za umevanje skupnih teženj — ne-le stanovskih, ampak tudi narodnih — ima v novejšem času brezdvomno „Društvo jugoslovanskih žel. uradnikov“, ki so je ustanovili naši zavedni uradniki letos meseca sušca; obenem so namreč, tudi zasnovali s češkimi in poljskimi tovariši in pa nižimi velučbeni tkozvano „Ligo slovanskih železničarskih organizacij“, o kateri smo svoj čas poročali tudi mi.

Češkimi železniškimi uradnikom pa, ki so — kakor znano — vzor zavednega narodnega uradništva in ki ob vsaki priliki dokazujejo, da umejo slovansko vzajemnost tudi praktično izvrševati bodi izrečena tem potom prsrčna zahvala. Želimo mnogo posnemalcev.

Proslava 20 letnice društva „Veleila“ v Škledaju dne 29. t. m. se razvije v veliko pomembno slavo. To moremo zagotoviti že danes po vseh pripravah in po splošnem zanimanju tega jubileja esega najrleih in nazajaluženjih društev v naši okolici. Dosedaj je proglasilo svojo udeležbo, oziroma sodelovanje že 15 izvenškedenjakih društev. A gotovo se jih še priglasi te dni. Prostor za slavnost, ki bo v velikem stilu, je jako primerno izbran. Povdarjamo, da tega dne društvo „Veleila“ — kar je na plačatih pomotoma iostalo — razvije tudi svoj društveni prapor.

In ker so pri nas že razmere take, da je vanko snovanje politikam, je gotovo, da bo to slavo velikega pomena tudi za politično-narodni razvoj v našem važnem prvem okoliščanskem okraju. Čama naj bi ne govorili tega glasno. Zato, je po našem mnenju v dolžnost vsem vodilnim faktorjem v naši politiki, da se svojim izgledom inuplivom delajo na to, da bomo imeli dne 29. t. m. v Škledaju pravi narodni — tabor!

Zavarovalnica gov. živine v Škledaju naznanja, da se tombola in ples ni sta mogla vršiti dne 22. t. m. radi silnega dežja in sta preložena na nedeljo dne 5. septembra ob 5. in pol uri popoldne. Na obilno udeležbo vabi o dbor.

O reškem roparskem morilcu Orlof-Friedvenko-Svirski.

Po najnovejših poročilih iz Curia se morilec blagajnika reške špucke banke Miloša ne kliče ne Orlof, ne Friedvenko, ampak Svirski, a morda niti Svirski ni pravo ime. Orlof oziroma Friedvenko je zahteval, da se ga zasliši. — Čim so ga na njegovo zahtevno privedli pred policijskega oficijala, ga je ta vprašal: Zahtevali ste, da se vas zasliši v drugič?

Da, je odgovoril aretiranec, a sedaj hočem povedati golo resnico. Priznavam, da sem ubil s svojim „Browning“-revolverjem blagajnika reške banke. Vstopil sem v banko in rekel blagajniku: „Gib mir das Geld“ (Daj mi denar). A potem, ko se je blagajnik zganil, kakor da bi hotel zapreti železno blagajno, sem izstrelil en hitec ter ga usmrtil. Po izvršenem ubojstvu sem pobral iz blagajne bankovce, kolikor sem mogel in pobegnil takoj v Curih. Kje se nahaja Spektor (namreč tretji ropar) ne znam. Dinarja ni imel in tudi ni prišel z menoj v Curih. Povedati pa hočem, kje se nahaja oropani denar: Skril sem ga v kovčegu, ki je spravljen na centralnem železniškem kolodvoru v IV. oddelku za prtljago. Ne znam koliko je, ker nisem štel bankovcev, a vsekako je nekaj tisoč frankov. Shranil sem kovčeg tam dne 14. avgusta in raztrgal listek predno sem bil aretiran. V kovčegu se nahaja poleg oropanega denarja tudi „Browning“-revolver, s katerim sem ustrelil blagajnika, perilo in 30 kron, ki so moja lastnina in prosim, da se mi jih vrne.“

Po omenjeni izjavi sta bila poslana dva civilno oblečena švicarska redarja na kolodvor, da bi dvignila kovčeg. Našla sta ga brez težave in ga odprla. Bilo je v njem morilčevo perilo, revolver „Browning“ s 7 naboji in 12.000 v bankovcih po 20 kron.

Čim je bil denar najden, je bil morilec zopet priveden pred policijskega oficijala, ki ga je vprašal:

Ali imate kaj drugega za priznati?

Da, je odgovoril morilec, povedati hočem svoje pravo ime. Ne kličem se ne Orlof, ne Friedvenko, ampak Simon Svirski iz Jekaterinoslava, a rojen sem leta 1889 meseca novembra. Moje prejšnje izjave so bile krive.

Seveda je sedaj vprašanje, če je to, kar je povedal sedaj, resnica. Bržkone je podal izjavo, da je rojen novembra 1889, da bi se izognil vislicam, ker ga pod 20 letom po zakonu ne smejo obsoditi na smrt.

BUDIMPEŠTA 23. (Brz. ogr. biro). Policijski uradnik, ki je bil poslan v Hôrö. Mező je brzojavil danes v Marmaros Sziget sledeče: Mož, ki je bil na podlagi tiralnice reške policije aretiran radi suma, da je identičen z bančnim roparjem Spektorjem, je izjavil, da se kliče Angelo Romano, da je artist iz Rima, od kjer potuje čez Ogrsko v Kamenec Podolski. Personalitj z njim potujoče so proge ni bilo mogoče določiti. Skazalo se je samo, da stanuje v Černovici. Angelo Romano taji odločno vse ujamaoče se znamenja tiralnice in fotografije.

Tržaška mala kronika.

Vreme. — Včeraj je bil zopet deževni dan prvega reda; ves dan so težki oblaki zagrinjali nebo. Zlata zvečer od osme ure do 10. je bilo kakor iz škafa. Padal je uprav jesenski dež. Tudi burja se je semtertje pojavljala.

Od 10. do 11. je dež ponehal, od 11. do polnoči je začel zopet pomalo padati, a od polnoči do 1 ure je bil zopet silen naliv z vetrom. Po 1 uri je začelo zopet po malo deževati in dežuje še ob 3 in pol uri, ko to pišemo.

Bržkone ne bomo imeli letos več take vročine, kakor je bila minole dni. Posebno je včerajšnje deževno vreme oviralo preselejanje.

Toča je hudo potolkla v nedeljo popoldne v Barkovljah. Na nekaterih krajih je uničila skoraj ves vinski pridelak.

Tekom sobotne plohe je, kakor se zdi, tresčilo v oba hidravlična „žrjava“, ki se nahajata na koncu pomola št. 1 v prosti luki. Delstvo je, da sta bila močno poškodovana. Troški za popravo bodo znašali približno 12.000 kron.

Zvodnica Modenese obsojena. — Včeraj jutraj se je v oddelku sodnega tainika Gentile vrčila obravnava proti Ani Modenese s pridvkom „la barbiera“, radi nje „bednega“ delovanja, o katerem smo obširneje poročali v soboto.

Obtoženka je bila radi zvodstva obsojena na štiri mesece zapora.

Izseljenci na povratku. Včeraj jutraj je po 19-dnevni vožnji iz New-Yorka priplul v našo luko parnik „Ultonia“ Cunard Line. Izkal je tu 160 pazežirjev, ki so večinoma izseljenci, ki se vračajo v domovino.

Tatvina v cerkvi. — Gospa Matilda Hulmann iz Monakovega je šla včeraj ogledat si srbsko-pravoslavno cerkev. Neki lopov je je med tem ukradel mošnjiček, v katerem je bilo 24 kron in komad 10 mark v zlatu.

Junak noža. — Ribar Gelsomini, star 21 let, dinar iz istrskega Novogamesta (Cit-tanovca), se je predvčerajšnjem nahajal v gostilni Beakoviča v ul. D. Rossetti št. 3. Ker je razsajal, so ga spodili iz lokala. Kmalu se je povrnil, ter obljubil, da ostane miren. Naročil si je pol litra vina. Ko mu ga je krčmar prinesel, je Gelsomini kakor tiger pianil proti njemu z nožem v roki. Krčmar je skočil nazaj, le za las je ušel usodnemu udarcu. Gelsomini je takoj zbežal, a redar ga je aretiral. Nož pa so našli pod mizo, kamor ga je lopov vrgel.

Okraden med spanjem. — Tesar Grido Guarrini, stanujoč v ul. A. Caccia št. 35, je zaspal pri mizi. Ko se je vzbudil, ni imel več svoje zlate ure z verižico.

Dopadlo mu je pivo. Josip Facchinetti, lastnik zaloge piva v ulici Carradori št. 9 je včeraj popoldne ukazal brezposelnemu 23-letnemu mizarju Gabrielu Radimiro iz Trsta, naj nese več število buteljk piva raznim ojemalcem. Radimiro si je pa prilastil 12 buteljk, ki jih je imel izročiti nekemu gostilničarju na tgu Barbacaa. Prijatelj piva so spravili pod ključ.

Poskus samomora v kopeli. — Marij Lampronti, star 29 let, stanujoč v ulici Sanità št. 5 je šel včeraj malo pred 5. uro pop. v ljudsko kopalnico v ulici Aless. Manzoni, kjer si je vzel toplo kopalnico. Ker ga ni bilo nad pol ure iz kopeli in ni tudi odgovoril na klice, so uslužbenci odprli vrata in našli Lamprontija v kopeli, ki ni dal več nikakega znaka življenja, vrhu tega je bila voda vsa okrvavljena.

Takoj so pozvali zdravnika z rešilne postaje, ki je ugotovil, da si je Lampronti z bitvijo prerezal glavno žilo na desni roki in da je njegovo stanje opasno, ker mu je odteklo mnogo krvi. Zdravnik mu je nudi prvo pomoč ter ga odpravil v bolnišnico. Ni znano, zakaj si je Lampronti hotel vzeti življenje, sicer je pa znano, da je maloverden človek.

Koledar in vreme. — Danes: 25. torek Jernej apostol. Jutri: Ludovik kr. Temperatura včeraj 2. uri popoldne + 25. Vreme včeraj: dežerno.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno s posamičnim padavinami. Hladni vetrovi. Temperatura mrzla. V začetku slabo, potam bolje.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Adrij“ v Barkovljah vabi gg. pevorojdo, pevce in gospičice pevke na pevsko vajo v četrtek zvečer, kjer se tudi pogovorimo glede nedeljskega izleta po morju na slavnost „Velesile“ v Škedenj.

„Narodna Čitalnica“ v Rojanu vabi gospe odbornike, da se gotovo udeležijo seje, ki se bo vršila v sredo dne 25. t. m. ob 8. v društvenih prostorih Čitalnice: dvorec Sabernik. Ker bo razpravljati važne stvari, naj nihče ne manjka.

„Zaklad“. — To krasno nstr. igro vprizori „S. Jakobška Čitalnica“ v nedeljo dne 19. septembra, na kar se že sedaj opozarjajo brata društva in sl. občinstvo.

Telovadno društvo **TRŽAŠKI SOKOL** v Trstu

Danes v torek ob 8. uri in pol je važna od borova seja v restavraciji hotela Balkan.

Slavnostni odbor Trž. kol. društva „Balkan“ za prireditve prve jugoslovanske dirke, ima nocoj ob 9. uri in pol posvetovanje v kavarni „Minerva“.

Gg. člani tega odbora so naprošani, da se polnoštevilno udeležijo. — Zdravo!

Nar. delav. organizacija.

V prid podpornemu fondu N. D. O. je daroval tovariš Kranjc 10 kron.

Zveza jugoslov. železničarjev. — Dotični odboriki, ki so podpisali prošnjo vloženih pravil, so naprošeni, da pridejo zanesljivo danes zvečer do 7. in pol ure v društvene prostore. — Predsednik.

Zelo važen sestanek vseh premikačev iz proste luke se bo vršil v četrtek, dne 26. avgusta t. l. ob 7 in pol uri zvečer v prostorih N. D. O. Radi izredne važnosti pričakovati je, da se vdeležijo sastanka vsi naši premikači.

Izlet v Ajdovščino vzbuja največje zanimanje med našim delavstvom. Kakor smo že omenili, obeta 5. september postati degodek, ki se ga bodo vsi naši tovariši zadoščeniem spominjali. To bo pravi delavski praznik. Odhod s posebnim vlakom ob 7. uri jutraj s koločvora državne železnice. Vsi tovariši, ki se nameravajo udeležiti izleta, naj se oglašijo pričeni od četrta dne 26. avgusta t. l. v N. D. O. Urad N. D. O. bo izdajal proti plačilu znatno znižane voznine (v Ajdovščino in nazaj v Trst samo Kr. 2.70) izkaznice na vozne listke. Naj nihče ne odloži do zadnjega trenutka, kajti posebnega vlaka se bo moglo poslužiti samo gotovo število izletnikov. Vsa nadaljna pojasnila daja urad N. D. O.

Darovi.

Za nakup telovadnega orodja sokolskega odseka v Rojanu nabrale sta se svoti 4.30 K v gostilni pri breskvi — in 7.24 kron v gostilni „Kosumnega društva“ v Rojanu. dne vno

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. Fr. Gregorič, c. kr. poštar v Prvačini, 38 K, katere je zložila vesela družba ob slavju rojstnega dne cesarjevega pri Vodopivcu na postaji v Prvačini.

Vesti iz Goriške.

Za deželnozborske volitve na Goriškem. Včerajšnji „Osserv. Triestino“ je objavil volilni imenik velikega posestva za volitev v deželni zbor podkneževne grafije goriške in gradiščanake, ki se bo vršila dne 30. oziroma 31. oktobra 1909.

Volilni imenik I. obsega volilni okraj I: Mesto Gorica, politični okraj Gorica-okolica, politična okraja toliminski in sežanski, in krajne občine Devin, Doberdob, Biljana, Medana, Kožbana političnega okraja gradiškega. Volišča je mesto Gorica. V tem I. volilnem okraju je 138 veleposestnikov.

Volilni imenik II. obsega politični okraj gradiški, izvzemši občine Devin, Doberdob, Biljana, Medana in Kožbana. Volišča je v Gradiški. Vseh veleposestnikov je 257.

Pritožba radi vpisa neimajočih volilne pravice ali nevpisa volilno pravico imajočih oseb je vložiti na c. kr. namestništvo v Trstu tekom neprestopnega roka 14 dni, začeni z dnem objave omenjenega namestniškega razglasa. Po preteku tega roka vlozene pritožbe se zavrnejo kakor zakašnjene.

Novi društvi. — C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novih društev: „Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v Cerovem — St. Ferjanu in „Katoliško slov. izobraževalno društvo“ s sedežem v Aševici pri Gorci.

Odlikovani delavci. Namestnik v Trstu je podelil častno svetinjo za štiridesetletno zvesto službovanje delavcem železnice: Petru Kavčič, Antonu Vidmar, Tomažu Intihar v Gorici in Jakobu Desebino v Tržiču.

DVORANA ZA SODBENE DRAŽBE ulica Sanità 23-25 pritišlje.

Dražba, ki se vrši jutri 25. t. m. od 9 12. predo.

Chiffoniers, omara, nočne ormarice, visoka pisalna miza, miza, modiljoni s zavesami, rabljeno kolo „Stiria“, plošče za gramofone, več dežnikov, kap in ženskih klobukov.

Cesare Levi

urar in dragotnar **Trst, Corso št. 41**

se priporoča cenjenim odjemalcem, ker ima sedaj veliko izbero

predmetov za darove

po jako zmernih cenah.

Priporočamo našim gospodinjam pravi **FRANCROY**: kavni pridatek iz zagrebške tovarne.

A. Soga K. Y. 1888, 5-9 L. V.

Cement - Portland

„SALONA“

Družbe „SPALATO“ Anonimno deln. društvo cementa Portland SALONA.

Letni proizvod: 10.000 vagon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trst

pisarna: Zaloga Cementa ul. Carradori 16 Riva Grumula 2 Telefon 605. Telefon 23-30

Velika zaloga koles

RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.

Zaloga koles: Peugeot, Waffrenrad, Standard od 150 kron naprej Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerna.

Dr. Fran Korsano Specialist za sifilitične in kožne bolezni ima svoj ambulatorij v Trstu v ulici San Nicolò št. 9 (naš. Jadransko banko) urejanje od 12. do 1. in od 5. in pol do 6. in pol popol.

NOVI DOHODI. V dobroznani prodajalnici oblek

Alla città di Trieste, Trst ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Velika izbira moških oblek od K 14 do 44, deških od K 9 do 28. — Obleke za otroke od 3 do 10 let od K 2 do 16. Zaloga tu in inozemskega blaga za obleke po meri, ki se izvršujejo v lastni delalnici. Specialiteta hlač, jop in srjaje za delavce, po neverjetno nizkih cenah.

„Alla città di Trieste“ Trst, ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Pohišstvo solidno in elegantno po zmernih cenah **Rafaele Italia** TRST — Via Maionton

Mnenje gospoda Dra. M. Gál-a na Dunaju

reviz. zdravnika zveze zadruž. bolniških blagajnic

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Zahvaljujem se Vam najsrčneje za poslano mi steklenico Vasega izdelka: **Železnato Kina-Vino Serravallo** (Vino di China Ferruginoso Serravallo), katero sem sam uporabil po težki influenci in dolgotrajni rekonvalescenci ter Vam moram potrditi, da sem dosegel z istim popoln uspeh.

DUNAJ, 11. oktobra 1907.

Dr. M. Gál.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in dr.

se je preselilo na **Corso št. 49 (Piazza Goldoni)**

z bogato opremo za vsakovrstni pogreb. in prodajalnico mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlic perle, porcelana itd. itd.

Velika zaloga: voščenih sveč.

Prodaja na deb. in drobno.

Vojštvo na prehodu. V soboto popoldne je došel v Gorico lovski batalion št. 7 iz Kanala in se je nastanil v vojašnici na Travniku. Bataljon ostane tu tri dni, nato odpotuje za drugim vojštvom na vaje, ki se vrše po Krasu in na Krajskem.

Vreme v Gorici. V nedeljo zvečer smo imeli precej dežja, ki je nekoliko ohladil neznočno vročino.

x Nezgoda. Delavec v podgorški papirnici Peter Fabijan je peljal težko obložen vozček, ki se mu je prevrnil in mu poškodoval levo roko tako, da je moral v tukajšnje bolnišnico usmiljenih bratov.

x Tajnstvena nesreča, ki je zadela onega Uršiča, o katerem smo pred časom poročali, da so ga našli nezavestnega na mirenski cesti, še do danes ni pojasnjena. V bolnišnici se nahajajočemu Uršiču gre na bolje, vendar ni še toliko pri zavesti, da bi mogel pojasniti to zagonetno nesrečo. Zendarmerija je aretirala nekoga Karola Pavliča in nekoga Ferfoljo iz Štandreža kakor osumljena napadalca.

x Laška podjetja propadajo v Gorici. Te dni so bili primorani Lahi zapreti laško gnezdo „restavracije Marzini“. — Nekdaj so posebno naši Brici zahajali v te lokale; no, zdaj se čase so se tudi ti spametovali! In kjer Slovencev ni, tam laška podjetja ne morejo uspevati!

x Sokolske slavnosti na Goriškem. — Kakor že objavljeno, se bo vršila 5. septembra v Cerknem sokolska slavnost v največjem štitiu. Vsepozvod v deželi vlada veliko zanimanje za to slavnost, ki je prva te vrste v Cerknem. Ajdovski „Sokol“ pa priredi dne 8. septembra na Mali Šmaran svojo letno veselico z javno telovadbo in plesom v Ajdovščini. V Štandrežu pa se bo vršila dne 29. avgusta velika slavnost „Sokola“, ki obeta biti ena najlepših, kar jih je bilo še dosedaj v goriški okolici. Zato slavnost je oglasilo svojo udeležbo tudi bralno in pevsko društvo v Štandrežu korporativno in z zastavo. Udeleži se te slavnosti tudi društvo „Zvezda“ iz Sovodnj.

Iz Rodika 22. Danes se je ustanovila tu podružnica deželne zavarovalnice za govejo živino. K tej zavarovalnici, ki je neobhodno potrebna v naši občini, ter za kmeta živinoreca jako koristna, se je danes oglasilo čez 20 udov, to število se pa v kratkem podvoji. Deželni revident g. Bekar nam je o tej zavarovalnici spodal obširneje poročilo, s čimer smo bili vsi navzoči popolnoma zadovoljni. Sedaj pa g. živinorejci vsi do zadnjega vpišete se v ta toliko zaželjeni zavod!

x Zaplenjene ribe. V soboto popoldne je zaplenil tržni komisar Resen poldrugi kvintal rib, ker so bile v takem stanju, da bi lahko škodile zdravju odjemalcev.

Cestni odbor za ajdovski okraj. — Iz Ajdovščine:

Predsednik cestnega odbora za ajdovski okraj, g. I. Vidmar, je kakor tak, „začasno“ demisioniral ter ga nadomestuje g. S. Cigoj iz Gojač. Govori se, da so ga v to pristila velika zasebna opravila in pa, ker v upravi ni vse „štimalo“. Zbog velikega zadržanja, ki je ima do osebe odstopivšega g. predsednika, se našemu deželnemu odboru ni zdelo potrebno, da bi imenoval svojega zastopnika v rečeni zastop ter ga še danes nima.

Iz Brestovica. Letos so veterani iz Brestovice in Mavhinj slavili v Brestovici rojstani dan cesarja. Ob tej priliki zložili so veterani, starejšini in dr. K 7:20 za Ciril-Methodovo družbo. K temu je dodalo županstvo K 5 mesto običajnega streljanja, katero je zabranil g. vikar, ker se ni streljalo na cerkveni shod. Prav bi bilo, da bi županstva opustila nevarno in potratno streljanje. Mesto tega naj bi podeljala primerno svoto šolski družbi Ciril-Methoda.

S postaje Hudajužna je „Slov. plan. društvo“ ravno minoli teden na novo začelno pot do Cerkna. To je pošpot, kaksi dve in pol ure dolga, ter vodi v znožju Porezna in Kojsce. Do sedla Vrh Ravni je krassen razgled na vis a vis ležečo Črno prst, Veliki vogel, Rodico itd. Od tega sedla dalje pa na Trnovski gozd, ves severni del vipavskih gora do Nenosa in idrijskega pogorja.

Vse tri poti bodi po državni cesti od Sv. Lucije, bodi s postaje Hudajužna, ali pa s postaje Podbrdo čez Porezen (kjer se od sobote na nedeljo lahko v koči prenočijo) nudijo obilo naravnih lepot, so združene le z malim naporom in ostanejo udeležencem velike slavnosti, dne 5. septembra t. l. v Cerknem, v dobrem spominu.

Vesti iz Istre.

Mačkolja. Slavnost desetletnice našega pevsko-bralnega društva „Primorsko“ se je kljub slabemu vremenu jako lepo izvršila. Popoldne so se začeli zbirati temni oblaki na nebo, ki je bilo kmalo zavito v gosto meglo. Zato se je marsikdo, ki je bil sicer namenjen, da se vdeleži slavnosti v zadržem hipu prenehal in je ostal doma. Med temi sta bili tudi društvi „Slavec“ iz Riomanj in „Istrijski gamit“ iz Sp. Škofije. V zadnjem hipu so razznanilo vdeležbo tudi društvo „Slovenski dom“ od sv. Barbare, a je radi pretečnega slabega vremena ostalo doma. Pri vsem tem pa se je nabralo v prijaznih Mačkolvjah veliko naroda.

Poslanci in društva so bila slavnostno sprejeta ter odvedena v sprevodu skozi vas

na določena mesta. Sprevod se je še izvršil ob vedrem vremenu. Tikom, ko bi bila imela začetni veselica, pa se je vlihl gost dež, ki pa ni dolgo trajal. Čim se je zvedrilo zopet, so odkorakala društva z godbo na čelu na veselilni prostor. Predsednik društva „Primorsko“ g. Ivan Tul je pozdravil v jako lepem govoru navzoče občinstvo in posebno drž. poslanca Mandiča ter dež. poslanca Pangerca in Valentiča, ki so bili vsi od navzočih navdušeno pozdravljeni, ter je očrtal v kratkih potezah zgodovino društva „Primorsko“. Pri tem je predsednik g. Tul posebno poudarjal, da je bilo društvo ustanovljeno s pomočjo č. g. kapelana Ivana Tula in da je ostalo društvo vedno zvesto načelom, ki so jih mu začrtali njega ustanovitelji.

Med govorom drž. poslanca Mandiča je začel zopet padati gost dež. Kljub temu pa so zborovalci vstrajali na mestu, deloma pod dežniki, deloma brez dežnikov, ter so pazno sledili govornikovim izvajanjem. (Vidi poročilo na drugem mestu).

Nadaljni del vaporeda se je izvršil ob vedrem vremenu. Nastopila so poleg društva „Primorsko“ tudi društva: „Vodnik“ iz Doline, „Prešeren“ iz Bcljuca, „Slovenec“ iz Boršta in „Straža“ s Plavij. Vsa društva so rešila svojo nslugo častno.

Kakor že rečeno: Kljub temu, da je slavnost motil dež, je ista vendar-le izpadla nad vse pričakovsneje ugodno. Kar pa je glavno, je slavnost društva „Primorsko“ ponovno dokazala, da je našel ljudstvo v Bregu in tudi v Mačkolvjah, zvesto našemu staremu programu, ki se protivi vsakemu cepljenju narodnih sil in zahteva koncentracijo teh sil za složno borbo in delo!

Regulacija reke Mirne. Minoli teden se je vršilo v občinski dvorani v Novem gradu posvetovanje glede regulacije doljnega teka reke Mirne. — Posvetovanja so se vdeležili stavbeni viši svetnik Oberst, profesor Morteani, deželni odbornik Tomasi, zastopniki pomorske vlade in zastopniki prizadetih občin.

Nada je, da se začne vendar že enkrat s tem delom, ki se vleče par desetletij.

Obrtnijs. društvo v Barkovljah

VABILO

izredni občni zbor

ki se bo vršil v poned., 6. septemb. t. l. ob 7. in pol uri zvečer v društvenih prostorih.

Dnevni red:

- 1) Prememba društvenih pravil. 2) Slučajnosti.

J. PERTOT J. POGORELEC preds. tajnik.

Mali oglasi

Lepa zračna hiša z razgledom na morje blizu električne postaje, obstoječa iz treh stanovanj: 1) sobe in kuhinje, 2) 1 sobe, 1 sobice in kuhinje, 3) 2 sob, 1 sobice in kuhinje in meblirana sobica se oddajo v najem pri Rudolfu Košuta v Rojanu št. 140. (1446)

Gostilničar Kulot „Pri treh prijateljih“ v Gorici, ulica Caserma 11, se priporoča z dobro kuhinjo in izvrstnim vinom. 1322

Išče se najemnik za veliko posestvo pri sv. Ivanu. Naslov pri Edinosti. 1434

Fotograf Anton Jerkič Trst, Via delle Poste št. 10, Gorica, Gosposka ulica št. 7. 1357

Prodajalnica usnja :

Trst, ul. Molino a Vento 7.

Bogata izbira telečjih barvanih kož, izbornega kozjega usnja in francoske telefine kabice tudi tu- in inozemske krznine oo cenah, da se ni bati konkurencoo Gotov, da me sl. občinstvo počasti, bilježnik udani AGOSTINO di LIBERTI.

ŠIRITE „EDINOST“

Cene zmerne. Telefon 1395

Giuseppe Waldner

TRST - ulica Media 3 - TRST

Zaloga jelovega lesa s prodajo na drobne in debelo. — OKVIRJI iz bukovega in jel. lesa.

Izbira vsakovrstnih obloženih in ostruženih predmetov iz bukovega in jelovega lesa itd.

Bogata izbira obložkov. - Lopate za pekárje.

Iščem službo kakor po kuharica v hotelu ali pri neki boljši družini. 1441

Išče se spretnega mizarja s svojim orodjem na dom. Prednost imajo kraševci. — Miha Vodopivec, Barkovlje pri Gašparetih. 1433

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA „FRAN LAMPE“ Predaja svežega kruha 4-krat na dan. - Postrežba točna in na dom.

DRAGOTIN STRUKEL

prodajalnica drobnarij in igrač TRST - Corso 34 - TRST Galanterije iz usnja, Potne torbe Ovratnice, dežniki in palice. Specijaliteta: Potrebščine za hribolazoe.

G. Levi Minzi & Co.

Nova in bogata zaloga vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero. Najnovejši uzorci. Trst, Via dei Rettori št. 1 Telefon št. 71 Romano IV

ANTON REPENŠEK

knjigovez v Trstu, via Ceollia 9 priporoča slavemu občinstvu svojo moderno urejeno delavnico, v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah. SVOJI K SVOJIM!

Po neverjetno visokih cenah

se vedkrat kupuje blago za moške in ženske obleke. Temu se lahko izognete, ako naročite blago direktno pri tovarni. Zadržajte tedaj brezplačno pošiljatev moje zbirke jesenskih in zimsk. uzorcev. Imam v zalogi samo najboljšo blago sednjih novosti. Franz Schmidt, Jägerndorf 103 Avstrijska Šlezija.

HOTEL „ABBAZIA“

Ulica Geppa št. 20, Trst (Piazza Caserma) popolnoma prenovljen in preskrbljen z vsem komfortom. Sobe od K 2— naprej. Omnibus k vsakemu vlaku. Restavracija slov. in nemško kuhinjo. Cene zmerne. Udani J. Woehltz.

PRODAJALNICA ŠVICARSKIH UR JOSIP OPPENHEIM

Trst, Corso šte. 5 (blizu knjigarne Vram) BOGATA IZBERA zlatih, srebrnih in kovinastih ur. Stenske ure s modernim svnilom. PRSTANI, UHANI, VERIŽICE itd. po zmernih cenah. Popravljanje se izvrši po dog. cenah in z garancijo

A. Millovatz mehanična delalnica Trst — ulica del Trionfo 1 izvršuje vsakovrstna kovaška in mehaniška dela kakor tudi nikelovanja.

Interesantna !! NOVOST !! Avtomatično vžigalo „REGENT“ Žepno kresilo in istočasno žepna svetilka. Jako elegantno in praktično. Navadno uporabljanje s 1 roko. Z enim pritiskom ogenj in luč. Cena z opislom vred: 1 komad K 2.90; 3 komadi K 7.75; 6 komadov K 16.—; 12 komadov K 37.—. Poštoine prosto pošiljate, ako se pošlje denar naprej ali pa po prevzemu. ALOIS SCHAUMANN DUNAJ, LEITGEBGASSE šte. 7 III. PO POVZETJU STANE 30 STOTINK VEC.

Umetni zobje ::: Flombiranje zobov. Izdiranje zobov brez vsake bolečine v zobozdravniškem kabinetu Dr. J. Čermák in G. Zuscher TRST ulica della Caserma šte. 13, II. nadst.

Hočete se prepričati? obiščite velika skladišča Marije ud. Salarini Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuova (vokal Torrente) Alla città di Londra Velik izbor izgotovljenih oblok za moške in dečke kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kožani in rarnih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavake obleke. Tirolski toden. Nepremočljivi plašči (pristni angleški). Specijaliteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

DANIELE PILLIN TRST - ulica Acquedotto 94 TELEFON 241 Velika zaloga gašenega in živega apna. Tovarna cementnih plošč in zaloga oglja za peči.

Mirodilnica Anton Ursich Barriera vecchia št. 14 ZALOGA barv, čopičev, povlak in mazil za pde, izrezov za slikarje (Stampov), zamažkov in dišav.

Zaloga steklenih šip F. Hörmann, Trst ul. Caserma št. 17 Kristali, zrcala, stekleni ventilatorji, okvirji za slike, posode za ribe, steklena in bakrena črke vezanja v medu in svincu, artistska dela v steklu. Sprejme vsakovrstne poprave in naročila za hiše prenočišča, verande itd. itd.

Bogomil Pino diviši urar v Sezani ima svojo novo prodajalnico ::: ur v TRSTU ul. Vinc. Bellini 13 nasproti cerkve svet. Antona novega Vsakovrstne verižice po pravih tov. cenah